

на постійні зміни ринкового середовища та технологічні трансформації. Вона сприяє підвищенню ефективності прийняття рішень, інтеграції внутрішніх процесів та підвищенню продуктивності маркетингових команд. Таким чином, впровадження цифрових рішень у маркетингову діяльність стає ключовим фактором досягнення стратегічних цілей підприємства, забезпечення його конкурентоспроможності та формування стабільної позиції на сучасному ринку.

Література:

1. Білоус С. П., Супрун Д. А., Перепелиця Є. В. Інтеграція цифрових технологій у маркетингові процеси: виклики та перспективи. *Економічний простір*. 2024. № 195. С. 154-158. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.195.154-158>
2. Калугіна, Н., Галан, Л., & Івасенко, О. (2025). Вплив цифрових інновацій на розвиток маркетингових стратегій українських компаній. *Економіка та суспільство*, (71). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-170>
3. Райко Д., Паймаш Г., Кролівець І. Вплив інформаційних технологій на стратегії маркетингу: аналіз тенденцій і викликів. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-109>

Степовий С.М.

аспірант

Світовий О.М., доктор економічних наук., професор,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

МОНІТОРИНГ СТАНУ ТА ДИНАМІКИ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Важливою рисою сучасного інноваційного середовища України в умовах воєнного стану є формування структурної розбалансованості. Традиційні показники інноваційної діяльності такі: валові витрати на дослідження і розробки, частка інноваційно активних підприємств, обсяг людського капіталу зазнали суттєвого спаду внаслідок воєнного стресу й обережності інвесторів щодо ризиків. Натомість показники інноваційного випуску у стратегічних секторах продемонстрували стимульоване державою зростання. Така розбіжність свідчить про те, що хоча фінансові умови для широкомасштабних інновацій значно погіршилися, внутрішній потенціал швидкого технологічного розвитку залишається високим.

За Глобальним індексом інновацій (GII) Україна зберігає середні позиції з певною динамікою: 57-ме місце у 2022 р., 55-те у 2023 р. та 60-те у 2024 р. Прогноз на 2025 рік коливається в межах 51–66 місць. Аналіз підкатегорій GII демонструє чітку асиметрію між “входами” та “виходами”. У 2025 році Україна займає 80-те місце за інноваційними вкладеннями, що є наслідком адміністративної нестабільності та військових ризиків. Водночас інноваційні результати залишаються відносно високими – 54-те місце у 2025 році, а за підкатегорією знань і технологічних результатів – 34-те місце у 2024 році [6]. Така стійкість свідчить про раціоналізацію інноваційних процесів, де воєнна необхідність і державне втручання забезпечують прямий шлях комерціалізації технологій, мінімізуючи бюрократичні бар'єри. Це створює середовище швидкої адаптації та впровадження технологій, орієнтованих на практичні завдання.

Частка інноваційно активних підприємств у промисловості різко скоротилася, досягнувши 8,8% у 2023 році порівняно з 9,6% у 2021 році, що відображає наслідки економічного паралічу діяльності та високої невизначеності після початку повномасштабного вторгнення. Однак державне втручання сприяло швидкому відновленню – у 2024 році частка таких підприємств зросла до 15,7% [1]. Це свідчить, що початкове скорочення інвестицій у науково-дослідні роботи було подолано завдяки структурним і

фінансовим стимулам, наданим програмами оборонних закупівель. Таким чином, інноваційна активність набуває цільового, секторального характеру, що підтверджує роль держави як головного замовника, який стимулює технологічний розвиток у стратегічних галузях.

Найпереконливішим прикладом ефективного державного управління інноваціями у воєнних умовах є прискорення розвитку оборонних технологій (Defense Tech). Ключову роль у цьому процесі відіграє платформа Bravel, створена у квітні 2023 року за підтримки уряду. Вона виконує функції координаційного центру, який об'єднує інноваторів, виробників, науковців та військових. Bravel забезпечує доступ до грантового фінансування і надає критично важливу інфраструктуру, зокрема випробувальні полігони («Iron Range»), що прискорюють розробку технологій для Збройних сил України. Результатом такої політики стало вибухове зростання оборонного виробництва, що фактично індустріалізувало воєнні інновації. Так, зросло виробництво: дронів – з 1 200 одиниць у 2022 році до 1,7 млн одиниць у 2024 році (понад 1400-кратне збільшення); обладнання для радіоелектронної боротьби (EW/REB) – з 53 одиниць у 2022 році до 34 700 одиниць у 2024 році (понад 655-кратне зростання) [2].

Таке прискорення демонструє, що головною перешкодою для українських підприємств була не відсутність інженерних чи наукових можливостей, а нестача стійких фінансових механізмів та швидких процедур закупівель. Платформа Bravel успішно ліквідувала ці бар'єри, забезпечивши гарантований попит і стимулювавши розвиток виробництва.

Виживання та відновлення інноваційної екосистеми України у воєнний період безпосередньо залежать від цілеспрямованих державних політик. Створений у 2022 році правовий режим Дія.City забезпечив сприятливе правове та податкове середовище для IT-галузі. Він суттєво зменшив податкове навантаження, що стало запорукою збереження стабільності та безперервності ключового експортного потенціалу. Результати свідчать про його ефективність: 98% українських IT-компаній продовжили діяльність попри повномасштабне вторгнення. Сектор став надійним джерелом валютних надходжень – експорт IT-послуг у 2023 році досяг 6,7 млрд дол. США [3].

З огляду на необхідність нарощування оборонного виробництва, у 2025 році було впроваджено режим «Оборонного міста» (Defense City). Його мета – стимулювання реінвестицій капіталу в оборонно-промислову базу через систему податкових пільг. Підприємства-резиденти Defense City звільняються від сплати податку на прибуток за умови, що ці кошти реінвестуються у розвиток виробництва, інновації або благодійну допомогу Збройним силам [3].

Інноваційна стійкість України отримала визнання міжнародних партнерів, що сприяло системній інтеграції у європейські інноваційні мережі. Європейський інститут інновацій і технологій (EIT) надав понад 2 млн. євро грантів і підтримав 16 українських підприємств до середини 2023 року. Важливим кроком стало створення у 2025 році партнерства BraveTech EU, що об'єднало Європейський оборонний фонд (EDF), Програму інновацій у сфері оборони ЄС (EUDIS) та українську платформу Bravel. Мета ініціативи – спільна розробка, тестування та впровадження оборонних рішень у єдиному інноваційному просторі. Перший етап передбачає спільне фінансування у розмірі 100 млн. євро (по 50 млн. від ЄС і України) [5].

Інноваційна активність українських підприємств у період воєнного стану у 2022–2025 рр. засвідчує глибоку структурну трансформацію національної інноваційної системи, що характеризується спадом традиційних інвестицій в науково-дослідні роботи та зростання інновацій у стратегічних секторах, передусім в оборонних технологіях. Режим Дія.City та Defense City спрямували капітал у вітчизняне виробництво й оборонні інновації, ефективно компенсуючи ринкові втрати в умовах війни.

Центральним завданням наступного етапу розвитку інноваційного середовища є захист технологічного суверенітету України. Розширення міжнародної співпраці, зокрема в рамках ініціативи BraveTech EU, потребує збереження чітких регуляторних механізмів

контролю за правами інтелектуальної власності. Це має ключове значення для запобігання відтоку інновацій, формування післявоєнних джерел доходів від ліцензування та зміцнення технологічної незалежності нашої держави.

Література:

1. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <https://stat.gov.ua/uk/datasets/innovatsiyna-diyalnist-pidpryyemstv> (дата звернення: 15.10.2025).
2. Дія. Бізнес. Офіційний сайт. URL: <https://business.diia.gov.ua/news/brave1-vidnovyv-hrantovu-prohramu-dlia-ukrainskykh-rozrobnykiv-u-sferi-defense-tech> (дата звернення: 16.10.2025).
3. Міністерство цифрової трансформації України. Офіційний сайт. URL: <https://digitalstate.gov.ua/news/it-outsourcing/ukraines-it-powerhouse-innovation-without-limits> (дата звернення: 14.10.2025).
4. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/265247.html> (дата звернення: 15.10.2025).
5. BraveTech EU. Advancing Defence Innovation hand-in-hand with Ukraine. Official EU website. URL: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/bravetech-eu_en (дата звернення: 16.10.2025).
6. World Intellectual Property Organization. Global Innovation Index 2025. URL: <https://www.wipo.int/edocs/gii-ranking/2025/ua.pdf> (дата звернення: 14.10.2025).

Стяглик Н.І.

кандидат педагогічних наук, доцент
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
м.Харків, Україна

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ

У сучасних умовах цифрової трансформації інформаційно-аналітичні інструменти стають ключовим чинником підвищення ефективності управління інноваційним розвитком. Вони забезпечують оперативний доступ до достовірних даних, дозволяють відстежувати тенденції, прогнозувати результати та зменшувати невизначеність під час ухвалення управлінських рішень.

Системний збір, обробка та аналіз великих обсягів даних (Big Data) створюють можливості для глибшого розуміння динаміки ринку, споживчої поведінки, внутрішніх процесів підприємств і наукових організацій. Ефективне управління інноваційним розвитком неможливе без надійної аналітичної бази, яка дозволяє не лише оцінювати поточний стан, а й визначати перспективні напрями розвитку. Так, за даними з відкритих джерел, понад 70% українських компаній активно впроваджують аналітичні платформи для прийняття стратегічних рішень. У сфері освіти цифрова аналітика допомагає формувати Data-Driven підходи до управління університетами, моніторингу якості освітніх програм і прогнозування професійного попиту.

Мета даної роботи полягає у визначенні ролі та можливостей інформаційно-аналітичних інструментів у забезпеченні ефективного управління інноваційним розвитком організацій, зокрема у сфері освіти.

У сучасній практиці управління інноваціями активно застосовуються різноманітні інформаційно-аналітичні інструменти, що дозволяють інтегрувати дані, автоматизувати аналіз і формувати візуалізовані звіти для ухвалення рішень [3].

Наприклад, системи Business Intelligence (Power BI, Tableau, Qlik Sense) – забезпечують збір та інтерактивний аналіз даних із різних джерел, візуалізацію показників ефективності інноваційних проєктів.